

Memorandwm Esboniadol ar gyfer:

Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) (Diwygio) (Coronafeirws) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan yr Adran Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) (Diwygio) (Coronafeirws) 2020.

Rwyf wedi fy modloni bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Julie Morgan

Y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

6 Mai 2020

Rhan 1 - TROSOLWG

1. Disgrifiad

Diben Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) (Diwygio) (Coronafeirws) 2020 (“y Rheoliadau Diwygio”) yw galluogi Llywodraeth Cymru i reoli effeithiau’r pandemig COVID-19 presennol ar y sector gofal cymdeithasol. Mae’r Rheoliadau Diwygio yn cynnwys mesurau i ddiwygio Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2017 (“y Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig”) a wnaed o dan Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016¹ (“Deddf 2016”). Bydd y darpariaethau diwygio yn cael eu dirymu pan na fydd eu hangen mwyach.

Mae’r Memorandwm Esboniadol hwn yn ymwneud â Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) (Diwygio) (Coronafeirws) 2020 a ddaw i rym ar 5 Mehefin 2020.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i’r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a’r Cyfansoddiad

Gan fod angen gwneud y Rheoliadau Diwygio ar fyrder – ac oherwydd eu bod i raddau helaeth o natur dros dro – ymgynghorwyd ar y cynigion deddfwriaethol gyda rhanddeiliaid allweddol am gyfnod o 2 wythnos. Mae manylion y cyfnod ymgysylltu hwn i’w cael yn adran 5 isod.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae’r pwerau sy’n galluogi i’r Rheoliadau drafft hyn gael eu gwneud wedi’u cynnwys yn adrannau 2(3), 27(1) a 187(1)(b) o Ddeddf 2016. Mae rhagor o fanylion wedi’u nodi isod:

Mae adran 2(3) yn galluogi Gweinidogion Cymru i ragnodi, mewn rheoliadau, bethau nad ydynt i’w trin fel gwasanaethau rheoleiddiedig at ddibenion Deddf 2016.

Mae adran 27(1) yn galluogi Gweinidogion Cymru i orfodi, mewn rheoliadau, ofynion ar ddarparwyr gwasanaethau mewn perthynas â gwasanaeth rheoleiddiedig a ddarperir ganddynt. Mae’r Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig yn nodi’r gofynion ar ddarparwyr yn fanylach. Mae adran 187(1)(b) yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau o dan Ddeddf 2016, sy’n gwneud darpariaeth wahanol at ddibenion gwahanol, ar gyfer achosion gwahanol ac ar gyfer ardaloedd gwahanol.

Gosodir y Rheoliadau drafft hyn o dan y weithdrefn gadarnhaol.

¹ <http://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/2/contents/enacted/welsh>

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Adran 2(3) – Eithriadau

Mae'r adran hon yn ymwneud â rheoliadau 2 i 5 yn y Rheoliadau Diwygio

Diben diwygio Rhan 2 o'r Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig, o dan adran 2(3) o Ddeddf 2016, yw ar gyfer darparu na ddylid trin gwasanaethau penodol fel gwasanaethau rheoleiddiedig at ddiben ymateb i'r pandemig COVID-19.

Eithriad rhag cwmpas gwasanaeth cartref gofal

Ni ddylid trin y ddarpariaeth o lety ynghyd â nyrsio neu ofal, pan ddarperir y llety a'r nyrsio neu'r gofal i oedolion ac maent yn angenrheidiol o ganlyniad i ledaeniad y coronafeirws, fel gwasanaeth cartref gofal.

Nid yw'r eithriad hwn ond yn gymwys pan fo'r gwasanaeth:

- yn cael ei ddarparu gan awdurdod lleol neu Fwrdd Iechyd Lleol
- yn cael ei gomisiynu gan awdurdod lleol neu Fwrdd Iechyd Lleol ac yn cael ei ddarparu naill ai gan:
 - ddarparwr gwasanaeth sydd eisoes wedi ei gofrestru o dan Ddeddf 2016 ac sy'n darparu gwasanaeth cartref gofal yn gyfan gwbl neu'n bennaf i oedolion
 - darparwyr cartrefi gofal yn Lloegr sydd eisoes wedi eu cofrestru â'r Comisiwn Ansawdd Gofal.

Eithriad rhag cwmpas gwasanaeth cymorth cartref

Ni ddylid trin y ddarpariaeth o ofal a chymorth i oedolion, pan fo angen y gofal a'r cymorth o ganlyniad i ledaeniad y coronafeirws, fel gwasanaeth cymorth cartref.

Nid yw'r eithriad hwn ond yn gymwys pan fo'r gwasanaeth:

- yn cael ei ddarparu gan awdurdod lleol neu Fwrdd Iechyd Lleol
- yn cael ei gomisiynu gan awdurdod lleol neu Fwrdd Iechyd Lleol ac yn cael ei ddarparu naill ai gan:
 - ddarparwr gwasanaeth sydd eisoes wedi ei gofrestru o dan Ddeddf 2016 ac sy'n darparu gwasanaeth cymorth cartref yn gyfan gwbl neu'n bennaf i oedolion
 - darparwyr asiantaethau cymorth cartref yn Lloegr sydd eisoes wedi eu cofrestru â'r Comisiwn Ansawdd Gofal.

Ym mhob achos, rhaid rhoi gwybod ymlaen llaw i Weinidogion Cymru am y trefniadau.

Y sail resymegol eang am hyn yw y bydd y darparwyr hyn eisoes yn ddarostyngedig i brosesau rheoleiddio ac arolygu o ryw fath a fydd yn rhoi rhywfaint o sicrwydd cyffredinol ynghylch ei llywodraethiant, eu systemau a'u dealltwriaeth o natur y gwasanaethau gofal a chymorth a ddarperir.

Bydd eithrio'r gwasanaethau hyn rhag cael eu rheoleiddio yn symleiddio'r prosesau sydd fel arfer yn gysylltiedig â sefydlu darpariaeth gofal a chymorth. Bydd modd, felly, sefydlu'r gwasanaethu hyn yn gyflym er mwyn iddynt fod ar gael pan fo'u hangen fwyaf i leihau'r pwysau a ragwelir ar ysbytai, cartrefi gofal a gwasanaethau cymorth cartref. Bydd yr eithriad hefyd yn caniatáu i amrywiaeth ehangach o fangreoeedd gael eu defnyddio at ddibenion gwasanaethau preswyl brys, a bydd rhai o'r rheini yn annhebygol o fodloni'r safonau sy'n ofynnol i gofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru o dan Ddeddf 2016.

Adran 27(1) - Gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau

Mae'r adran hon yn ymwneud â rheoliadau 6 a 7 o'r Rheoliadau Diwygio

Addasrwydd staff

Diben diwygio rheoliad 35 o'r Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig yw llacio'r gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau i gynnal gwiriadau cyn cyflogi ar eu gweithwyr mewn gwasanaethau cartref gofal a ddarperir yn gyfan gwbl neu'n bennaf ar gyfer oedolion neu wasanaethau cymorth cartref a ddarperir ar gyfer oedolion. Nod y diwygiadau hyn yw cefnogi mesurau a gymerir i fynd i'r afael â'r angen a ragwelir am ragor o weithwyr yn ystod yr achosion o COVID-19.

Mae Rhan 1 o Atodlen 1 i'r Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig yn nodi'r wybodaeth a'r dogfennaeth y mae'n rhaid i ddarparwyr gwasanaethau eu casglu a'u cadw ar gyfer pob un o'u gweithwyr. Mae'n ofynnol iddynt gael dau eirida ysgrifenedig, tystiolaeth ddogfennol o gymwysterau a hanes cyflogaeth llawn (gan gynnwys eglurhad am unrhyw fylchau mewn cyflogaeth). Mae'r Rheoliadau Diwygio yn llacio'r gofyniad i ddarparu gwybodaeth neu ddogfennaeth lawn a boddhaol mewn perthynas â pharagraffau 4, 6, 8 a 9 o Ran 1 o Atodlen 1. Os na all person yn rhesymol ddarparu gwybodaeth neu ddogfennaeth lawn a boddhaol (mewn perthynas â pharagraffau 4, 6, 8 a 9) o ganlyniad i ledaeniad y coronafeirws, a'i fod yn darparu yn hytrach wybodaeth neu ddogfennaeth sydd mor gyflawn a boddhaol ag sy'n rhesymol bosibl, rhaid ystyried bod y gofyniad wedi'i fodloni. Dylai'r wybodaeth neu'r ddogfennaeth a ddarperir hefyd fod ar gael gan y gwasanaeth i'r rheoleiddiwr gwasanaethau eu harchwilio.

Nod y diwygiadau hyn yw cyflymu'r broses o recriwtio staff dros dro yn ystod yr achosion o COVID-19, gan gydnabod na fydd o bosibl yn rhesymol ymarferol i ddarparwyr gwasanaethau gasglu'r holl wybodaeth sy'n ofynnol yn Rhan 1 o Atodlen 1, yn y ffurf a ragnodir, yn ystod y cyfnod hwn.

Ystafelloedd a rennir

Diben diwygio rheoliad 45 o'r Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig yw llacio'r amodau sy'n cyfyngu ar nifer yr oedolion y gellir eu lletya mewn ystafelloedd a rennir mewn cartrefi gofal ar gyfer oedolion. Byddai hyn yn caniatáu i ddarparwyr gwasanaethau sydd ag ystafelloedd gwag, neu ystafelloedd nad ydynt yn cael eu defnyddio fel ystafelloedd gwely ar hyn o bryd gynyddu'r capasiti eithaf yn eu cartrefi gofal pan fo angen gwneud hynny, ac o ganlyniad i ledaeniad y coronafeirws yn unig. Os ydynt yn dymuno gwneud hyn, bydd y gofynion presennol i wneud cais i

Arolygiaeth Gofal Cymru ar gyfer addasu eu niferoedd uchaf yn parhau i fod yn gymwys. Byddai penderfyniadau yn cael eu gwneud ar sail pob achos unigol gan ystyried yr hyn sydd orau i'r preswylwyr. Ni chaniateir troi ystafelloedd sydd yn rhai meddiannaeth sengl ar hyn o bryd yn ystafelloedd a rennir.

5. Ymgynghori

Gan fod angen gweithredu'r Rheoliadau Diwygio ar fyrder, cynhaliwyd ymgynghoriad byr gyda rhanddeiliaid allweddol rhwng 3 a 17 Ebrill 2020. Gofynnwyd i'r canlynol rannu eu safbwyntiau:

- Aelodau o'r Grŵp Cynllunio ac Ymateb Gofal Cymdeithasol ar gyfer COVID-19, gan gynnwys cynrychiolwyr o'r sefydliadau canlynol:
 - llywodraeth leol (Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Chymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru)
 - darparwyr gofal cymdeithasol (Fforwm Gofal Cymru)
 - y sector gwirfoddol (Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru, y Groes Goch Brydeinig)
 - darparwyr tai (Cartrefi Cymunedol Cymru a Cymorth Cymru)
 - Gofal Cymdeithasol Cymru
 - Arolygiaeth Gofal Cymru
 - Y Comisiynydd Pobl Hŷn
 - Dirprwy Brif Weithredwr Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru
 - Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghymru
 - Prif Weithredwyr Byrddau Iechyd Lleol

Paratowyd datganiad ynglŷn â'r ymgynghoriad a rhestr o ymatebwyr. Gan fod y Rheoliadau Diwygio yn cynnwys gofynion a wnaed o dan adran 27(1) o Ddeddf 2016, gosodwyd y datganiad gerbron y Senedd, yn unol ag adran 27(5) o Ddeddf 2016. Gellir dod o hyd iddo ar y dudalen 'dogfennau a osodwyd'².

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

O ystyried bod angen gwneud y newidiadau hyn ar fyrder, ni fu'n bosibl llunio Asesiad Effaith Rheoleiddiol nac Asesiad o Effaith ar Fusnes yn yr amser a oedd ar gael. Fodd bynnag, mae anghenion busnesau yn y sector gofal cymdeithasol ar hyn o bryd wedi llywio'r gwaith o lunio'r Rheoliadau hyn. Mae natur y newidiadau a gyflwynwyd yn golygu y byddant yn lleihau neu'n dileu costau ar gyfer llawer o ddarparwyr yn ogystal â'r baich sydd arnynt.

Profion effaith penodol

Y Gymraeg

² <https://www.assembly.wales/cy/bus-home/Pages/Plenary.aspx?assembly=5&category=Laid%20Document>

Nid oes goblygiadau o ran effaith gadarnhaol na negyddol ar y Gymraeg. Mae'r gofyniad i ddarparu tystiolaeth o allu ieithyddol boddhaol yn parhau i fod yn berthnasol, er ei fod wedi ei addasu i gydnabod y gallai fod yn anodd dod o hyd i dystiolaeth yn ystod yr achosion o'r feirws.

Hawliau Plant

Ni nodwyd gwrthdaro â Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ac nid oes effaith negyddol ar blant na phobl ifanc. Mae'r rhan fwyaf o'r darpariaethau'n effeithio'n gyfan gwbl neu'n bennaf ar wasanaethau gyfer oedolion.

Preifatrwydd

Nid oes goblygiadau o ran effaith ar faterion preifatrwydd.

Asesiad Effaith ar Gyfiawnder

Bydd Arolygiaeth Gofal Cymru yn ymdrin ag unrhyw achos o dorri'r gofyniad i gofrestru gwasanaeth (er enghraifft, petai darparwr yn parhau i geisio darparu gwasanaeth nad yw'n cael ei gynnwys yn yr eithriad) yn y ffordd arferol, gan gynnwys ystyried erlyn y darparwr.

Asesu'r Gystadleuaeth

Prawf hidlo'r gystadleuaeth	
Cwestiwn	Ateb Cadarnhaol neu negyddol
C1: Yn y farchnad/marchnadoedd y mae'r rheoliad newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan unrhyw gwmni fwy na 10% o gyfran y farchnad?	Nac oes
C2: Yn y farchnad/marchnadoedd y mae'r rheoliad newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan unrhyw gwmni fwy nag 20% o gyfran y farchnad?	Nac oes
C3: Yn y farchnad/marchnadoedd y mae'r rheoliad newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan y tri cwmni mwyaf gyda'i gilydd o leiaf 50% o gyfran y farchnad?	Nac oes
C4: A fyddai costau'r rheoliad yn effeithio ar rai cwmnïau yn sylweddol fwy nag eraill?	Na fyddai
C5: A yw'r rheoliad yn debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, gan newid nifer neu faint y cwmnïau?	Nac ydyw
C6: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau sefydlu uwch ar gyfer cyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes yn rhaid i gyflenwyr cyfredol eu talu?	Na fyddai
C7: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau parhaus uwch ar gyfer cyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes yn rhaid i gyflenwyr cyfredol eu talu?	Na fyddai
C8: A yw'r sector yn gweld newidiadau technolegol mawr?	Nac ydyw

C9: A fyddai'r rheoliad yn cyfyngu ar allu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, amrywiaeth neu leoliad eu cynhyrchion?	Na fyddai
--	-----------

Mae'r prawf hidlo yn dangos nad yw'n debygol y bydd y rheoliad yn cael unrhyw effaith niweidiol ar gystadleuaeth. O ganlyniad, ni chynhaliwyd asesiad manwl.